

arkivrapport

Fornlämning 231:1, Nikolaus 7, Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län. Arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning.

Patrik Gustafsson Gillbrand

Sammanfattning

Sörmlands Arkeologi AB har under perioden 2016-10-25 & 2016-11-07 – 2016-11-08 utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fornlämning 231:1 (Nyköpings stadsområde), fastigheten Nikolaus 7, Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län. Undersökningen genomfördes med anledning av att Nyköpings församling avser att installera ny VA-ledning inom fastigheten.

Totalt övervakades fyra schakt av arkeolog (schakt 1 - 4). I schakt 1 påträffades en trädgårdsgång tillverkad av kalkstensflisor (A1). Delar av materialet utgjordes av trasiga gravstenar daterade till 1600 - 1800-tal. Gången anlades under det sena 1800- eller tidiga 1900-talet. I schakt 2 framkom inget av arkeologiskt intresse. I botten av schakt 3 påträffades en del av en större sopgrop från nyare tid nedgrävd i undergrunden (A2). I schakt 4 framkom ett tjockt gråsvart lager av silt och tegelkross som även innehöll fynd från 1300 - 1700-tal (L1). Fyndmaterialens kronologiska sammansättning och lagrets karaktär indikerar att det rör sig om återfyllda massor från markarbeten utförda före 1800-talet. Lagret vilade på intakta kulturlager som vidtog cirka 1 meter under nuvarande markyta (L2). I schaktets västra del påträffades resterna av en kullerstenläggning (A3) som var belägen strax under Kanslihuset som uppfördes år 1887. Därtill framkom rester av en stensyll anlagd före 1700-talet (A4).

Inledning

Nyköpings församling planerar att installera en ny avloppsledning till Kanslihuset, samt gräva ned ett dräneringsrör längs med den norra sidan av kyrkogårdsmuren till Nikolaikyrkan. VA-schaktet planerades att uppgå till en längd om cirka 13 meter samt grävas ned till ett djup om cirka 1,2 meter. Dräneringsschaktets längd skulle uppgå till cirka 30 meter och ha ett djup om cirka 0,5 meter.

Arbetet innebar markingrepp inom fornlämning Nyköping 231:1 som består av kulturlager och bebyggelse lämningar från medeltid och framåt. Länsstyrelsen i Södermanlands län fattade därför, med stöd av 2 kap 13§ i Kulturmiljölagen (1988:950), beslut om en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning. Ansvarig för kostnaden var Nyköpings församling.

I enlighet med länsstyrelsens beslut (431-4115-2016) har Sörmlands Arkeologi AB utfört en arkeologisk undersökning i form av schaktningsövervakning inom fornlämning Nyköping 231:1, fastigheten Nikolaus 7, Nyköpings socken & kommun, Södermanlands län (bilaga 1 - 3). Fältarbetet genomfördes under perioden 2016-10-25 & 2016-11-07 – 2016-11-08. Projektledare samt fält- och rapportansvarig var Patrik Gustafsson Gillbrand, verksam som arkeolog på Sörmlands Arkeologi AB.

Den berörda platsen utgörs av parkmark samt en grusad gårdsplan, belägen cirka 11 meter över havet, strax nord-öst och öst om Nikolai kyrka i centrala Nyköping. Inom fastigheten finns den så kallade Kanslibyggnaden som uppfördes år 1887 som prästbostad, samt en gårdsbyggnad kallad Annexet från 1800-talet (Nyköpings kommun, Byggnadsinventering 2015).

Inom fastigheten har ett mindre antal arkeologiska undersökningar tidigare genomförts i olika omfattning (bilaga 4). Av dem kan tre lyftas fram i sammanhanget. Inför parkanläggningsarbetet på 1990-talet grävdes fem schakt. I det norra schaktet påträffades rester efter en sentida stallbyggnad. I det södra schaktet framkom kulturlager samt fynd som daterades till senmedeltid-nyare tid. I de övriga schakten påträffades inget av arkeologiskt intresse (Ljung 1993). I slutet av 1990-talet gjordes en undersökning i samband med anläggandet av en bergvärmeanläggning sydväst om Annexet. Vid arbetet framkom bland annat en mur av sten och tegel samt keramik från 1600-talet (Hermelin 2000). Vid markarbeten inför en planerad värmekulvert övervakades ett schakt mellan Kanslibyggnaden och Annexet, varvid kulturlager påträffades som daterades till senmedeltid-nyare tid (Pettersson 2007).

Med anledning av att entreprenören påträffade en stenläggning i samband med schaktningsarbeten inför anläggandet av en ny parkering väster om Annexet (schakt 1), genomfördes ett byggmöte i fält mellan Nyköpings församling, entreprenören och Sörmlands Arkeologi AB (2016-10-24). Vid mötet framkom också att dräneringsschaktet inte skulle grävas ned i marken som tidigare var planerat. Istället skulle dräneringen förläggas ovan mark, för att därefter täckas med grus och stenmjöl (i syfte att omgestalta en befintlig gångväg). Övervakningen av dräneringsschaktet kom därför att utgå. Därtill önskade församlingen att anlägga en till dräneringen tillhörande stenkista intill kyrkogårdsmuren (schakt 3). Vidare framkom önskemål om att flytta ett fruktträd till en ny plats öster om Församlingshemmet. Flytten innebar att man behövde gräva en grop för trädets nya placering (schakt 2).

Länsstyrelsen informerades om de förändrade förutsättningarna (2016-10-24), som fattade beslut om att en översiktlig dokumentation skulle genomföras av den påträffades stenläggningen. Därtill skulle även schaktningsarbetena för stenkistan och trädplanteringsgropen övervakas.

Syfte & målsättning

Det huvudsakliga syftet med den arkeologiska undersökningen var att löpande undersöka och dokumentera de delar av fornlämningen som berördes samt att tillvarata fynd.

Genomförande

Schaktningsövervakningen genomfördes parallellt med markarbetena. Totalt övervakades fyra schakt om totalt 200 m² av arkeolog (schakt 1 - 4). Schakten grävdes skiktvis ned till planerad nivå och öppnade ytor rensades kontinuerligt för hand. Schakt, anläggningar och konstruktioner mättes in med handburen GPS och beskrevs i text. Påträffade anläggningar delundersöktes för hand och dokumenterades genom digitala mätningar. Daterande föremål samlades in, eftersom inget lämpligt material för en ¹⁴C-analys påträffades. Ett representativt urval av översikter, föremål, detaljer samt schakt fotodokumenterades.

Resultat

Schakt 1 var beläget väster om Annexet. Schaktet var cirka 12 x 19 meter stort och cirka 0,2 meter djupt (bilaga 5, 7 - 8 & 10). Under ett cirka 0,1 meter tjockt skikt med förna (gräsmatta) fanns ett lager av sand och grus inom hela schaktet.

Inom det framschaktade lagret framkom en cirka 5 meter lång och 0,6 meter bred stenläggning i form av en äldre trädgårdsgång i schaktets norra del (A1). Stenarna utgjordes bland annat av sju återanvända gravstensfragment med fragmentariska texter och figurer (bilaga 10). Stenarna var av kalksten och samtliga var vända med skådesidan nedåt. Utifrån bilder och typsnitt dateras de till 1600 - 1800-talet. Eftersom den yngsta gravstenen var från 1800-talet och med tanke på att stenläggningen låg direkt under förnan, bör konstruktionen inte vara äldre än sekelskiftet 1800 - 1900-tal. Gravstensfragmenten sparades av Nyköpings församling.

Schakt 2 var beläget öster om Församlingshemmet och bestod av en trädplanteringsgrop. Schaktet var 1,2 x 1,7 meter stort och cirka 0,7 meter djupt (bilaga 5 & 7). Under ett cirka 0,1 meter tjockt lager med förna (gräsmatta),

fanns ett 0,4 meter tjockt lager utfyllnadsmassor av brun humös silt (matjord). Därunder vidtog undergrunden som bestod av ljusbeige silt. Inget av arkeologiskt intresse framkom.

Schakt 3 förlades strax norr om kyrkogårdsmuren och utgjorde platsen för den planerade stenkistan. Schaktet var 2,2 x 3,5 meter stort och cirka 0,85 meter djupt (bilaga 6 - 8 & 10). Under ett cirka 0,1 meter tjockt lager av grus och förna fanns ett 0,7 meter tjockt lager av gråbrun humös silt med inslag av tegelkross. Därunder vidtog undergrunden som bestod av ljusbeige silt.

I den västra änden i schaktets botten påträffades en del av en anläggning (A2), som var halvcirkelformad i plan och cirka 1,3 x 2 meter stor. Anläggningen delundersöktes inom en 0,4 x 1,4 meter stor yta i schaktets nordvästra del. Anläggningen var cirka 0,8 meter djup och sluttade brant åt väster. Fyllningen utgjordes av homogen ljusbrun humös silt med inslag av enstaka fragment av tegelkross, några få fragmentariska djurben av nöt, små bitar av brända ben, enstaka spikar samt ställvisa förekomster av stenflisor. Benmaterialet framkom ytligt och av den anledningen samlades ingen material in för ¹⁴C-analys. Kontexten ansågs vara allt för osäker. Anläggningen tolkades som en sopprom från nyare tid.

Schakt 4 öppnades på platsen för en ny avloppsledning utmed Kanslibyggnadens nordvästra långsida och nordöstra kortsida (bilaga 6, 7 & 10). Schaktet var cirka 17 meter långt, 0,6 - 1,5 brett och 0,5 - 1,0 djupt. Överst fanns ett cirka 0,1 meter tjockt lager med grus som täckte ett 0,5 - 0,7 meter tjockt lager med påförda massor av sand och grus. Därunder framkom, inom en 6 meter lång sträcka, ett 0,3 - 0,4 meter tjockt gråsvart lager som bestod av silt med inslag av ljusgrå klumpar av lera samt tegelkross, enstaka spikar och djurben (L1). Lagret innehöll även fynd i form av yngre rödgods, fajans/majolika och stengods. Delar av fyndmaterialet dateras till 1300 - 1700-talet (nedan, bilaga 9 - 10). Fyndmaterialens sammansättning och lagrets karaktär indikerar att det rör sig om återfyllda massor från äldre markarbeten. Lagret bör ha tillkommit före 1800-talet, eftersom de yngsta föremålen härrör från 1700-talet. Lagret vilade på intakta kulturlager som vidtog cirka 1 meter under nuvarande markyta (L2). Ytan väster om L1 och L2 utgjordes av sentida fyllnadsmassor av gul sand. I schaktets sydöstra del fanns, förutom grå humös silt, rikligt med äldre och yngre generationer av vatten- och avloppsledningar samt el- och telekablar. Schaktet grävdes inte ned i undergrunden.

I samband med undersökningen gjordes provstick med sondkäpp på två platser, dels i schaktets centrala del, dels i dess västra ände. Mellan 0,5 och 0,6 meter under schaktets botten framkom indikationer på kulturlager i form av mörkgrå silt med ställvisa förekomster av kolfragment. Därunder vidtog undergrunden som bestod av beige silt. Syftet var att undersöka om det fanns bevarade lager under schaktets botten.

I schaktets västra del påträffades resterna av en kullerstenläggning (A3), belägen cirka 0,40 meter under nuvarande markyta (bilaga 6, 8 & 10). Stenläggningen var cirka 0,5 x 1,0 meter stor (inom schaktet) och stenarna var mellan 0,10 och 0,15 meter stora. Anläggningen återfanns cirka 0,10 meter lägre än Kanslihusets grundstenar. Därmed kan man konstatera att A3 förmodligen anlades innan byggnaden uppfördes år 1887 (Nyköpings kommun, Byggnadsinventering 2015).

I den centrala delen av schaktet framkom två stenansamlingar som var cirka 0,5 meter stora och 0,4 meter höga (A4). Stenarna var 0,25 - 0,35 meter stora och lagda i två skikt (bilaga 6, 8 & 10). Anläggningen kan eventuellt utgöra resterna av en grund till en byggnad. Stenarna täcktes av ett omrört lager som innehöll fynd från 1300 - 1700-talet (nedan). Därav kan man dra slutsatsen att konstruktionen förmodligen är äldre än 1700-tal. Möjligen kan A4 höra samman med en närbelägen stenmur som påträffades vid en tidigare undersökning (Hermelin 2000).

Fyndmaterial

Vid schaktningsövervakningen insamlades sammanlagt 16 fynd fördelade på 10 fyndposter. Föremålen representeras endast av daterande fynd från L1 i schakt 4 (bilaga 9 & 10). I lagret påträffades även mindre mängder obränt djurbensmaterial från bland annat ko, gris och fjäderfä. Benen samlades ej in vid undersökningen.

Fajans/majolika

2 bitar av fajans/majolika påträffades vid undersökningen (F5). Majolika/fajans tillverkas av vitbrännande leror med en gulaktig godsfärg och tennglasyr. Fragmenten utgörs av delar av två olika fat med kornblått måleri i form av cirkellinjer. Fragmenten uppvisar endast måleri på utsidan, medan insidan har en enkel blyglasyr, vilket anses vara den äldre formen av fajans i Sverige. Fynden kan dateras till första hälften av 1600-talet och var sannolikt importerade från Holland (Johansson 2006, s. 87).

Kritpipor

Totalt påträffades 6 fragment av kritpipor (F9). Pipfragmentens rökkanaldiameter varierar mellan 2 och 3 millimeter. Den smalare kan dateras till 1700-talets första hälft, medan den bredare kan vara från mitten av 1600-talet (Åkerhagen 2006, s.18ff).

Stengods

Sammanlagt framkom 4 fragment av stengods (F1 - F4). F1 och F2 består av bukfragment med fästen till hankar, medan F3 utgörs av en mer anonym bit. Godset är mörkgrått och genomgående helt sintrat (CII). Fynden härrör från minst två olika kannor eller krus av en typ som kan dateras till 1300 - 1400-tal tillverkade i Tyskland. F4 utgörs av en hank med ljusgrå saltglasyr, så kallad Westerwaldkeramik som tillverkades i Tyskland under 1500-talet fram till slutet av 1600-talet.

Tegel

Vid undersökningen påträffades rikligt med tegelkross från både murtegel och taktegel. En takpanna med stämpel i form av ett versalt H inom ett hjärta samlades in (F10). Märkningen är ett kännetecken för importerat taktegel från Wesenberg utanför Lübeck i Tyskland vilken tillverkades under tidigt 1700-tal (Geber 1986, s. 171f, 182).

Yngre rödgods

Tre fragment av yngre rödgods, det vill säga blyglaserat lergods med röd godsfärg, samlades in vid undersökningen (F6 - F8). Den äldsta skärvan dateras till tidigt 1600-tal och utgörs av en mynningsbit från en skål med något porig glasyr på skärkans insida (F6). F7 utgörs av en sekundärbränd skärva från ett fat med bevarad pipersdekor. Ornamentiken utgörs av cirkellinjer och vågband som daterar kärlet till 1700-talet. F8 utgörs av en fot och buk till en trebensgryta av allmän typ med genomskinlig glasyr på insidan. Dekortypen var allmänt förekommande under 1700-talet.

Bilagor

Bilaga 1. Utdrag ur Sverigekartan med undersökningens belägenhet markerad. Skala 1:1 000 000.

Bilaga 2. Utdrag ur Terrängkartan med den aktuella miljön utmarkerad. Skala 1:50 000.

Bilaga 3. Utdrag ur StadsGis för Nyköping med kvartersnamn. På kartan är Nyköping 231:1 utmarkerat med röd linje och undersökningsschakten är utmarkerade i mörkblått. Skala 1:4000.

Bilaga 4. Utdrag ur StadsGis för Nyköping med undersökningsschakten utmarkerade med blå färg. Tidigare undersökta ytor har markerats ut med grå färg med röd kontur. Skala 1:1000.

Bilaga 5. Plan med schakt 1 och 3 med påträffade lämningar. Skala 1:200.

Bilaga 6. Plan med schakt 4 med påträffade lämningar. Skala 1:200.

Bilaga 7. Schakttabell.

Bilaga 8. Kontexttabell.

Bilaga 9. Fyndregister.

Bilaga 10. Fotodokumentation.

Referenser

Digitala Fastighetskartan. Geografiska Sverigedata (GSD). Fastighetskartan med höjdkurvor, Södermanlands län, Gävle.

FMIS. Informationssystemet om fornminnen, Riksantikvarieämbetet. Datauttag Södermanlands län (2016-02-20) (www.fmis.raa.se).

Geber, Stig (red). 1986. Taktegelstämplar i Södermanland. Resultat av en inventering gjord 1983-1985. I: *Sörmlandsbygden 1986*. Sörmlands hembygdsförbunds årsbok. Nyköping.

Hermelin, Olof. 2000. *Bebyggelselämningar inom kvarteret Nikolaus 7*. Nikolai socken, Nyköpings kommun, Södermanlands län. Arkeologisk förundersökning. *Sörmlands museum. Arkeologiska meddelanden 2000:18*. Nyköping.

Johansson, Mikael. 2006. Keramiken från kvarteret Svalan. I: Carlsson, Michél & Hedlund, John (red) *Från klostermark till hamnkvarter på 200 år. Vattugatan och kvarteret Svalan - Ca 1440-1640. Stockholms stadsmuseum, kulturmiljöavdelningen. Arkeologisk rapport 2006:1*. Stockholm.

Ljung, Jan-Åke. 1993. *Eftermedeltida kulturlager i kvarteret Nikolaus*. RAÄ 231, Nyköping, Nyköpings kommun, Södermanlands län. RAÄ. *UV-Stockholm. Rapport 1993*. Stockholm.

Nyköpings kommun, Byggnadsinventering 2015. http://kartor.nykoping.se/pdf/custom/Byggnadsinventering/St_Nikolaus_7-1_16870.pdf. (2016-11-29).

Pettersson, Björn. 2008. *Arkeologisk förundersökning i kvarteret Nikolaus*. Nyköping 231:1, Nyköpings stad, Södermanlands län. *Sörmlands museum. Arkivrapport dnr KN-KUS07-256*. Nyköping.

Terrängkartan, Geografiska Sverigedata (GSD). Kartförlaget, Gävle. 2013. Källa: Lantmäteriet.

Åkerhagen, Arne (2006). *Datera en kritpipa: kortfattad beskrivning*. Stockholm: Tobaks- och tändsticksmuseum. Tillgänglig på Internet: <http://www.tobaksochstandsticksmuseum.se/Global/Museum/Samlingarna/Kritpipor%20Skrifter/Datera%20en%20kritpipa.pdf> (2016-11-30).

Sörmlands museums arkiv & bibliotek (SMA)
SR-GIS 2015, upprättat av Björn Pettersson

Administrativa uppgifter

Projektnummer Sörmlands Arkeologi AB: 1620

Länsstyrelsens dnr: 431-4115-2016

Tid för undersökningen: 2016-10-25 & 2016-11-07 – 2016-11-08

Personal: Patrik Gustafsson Gillbrand

Belägenhet: 9H3d, Ekonomisk karta över Sverige. upprättad av Rikets allmänna kartverk.

N (x) 6514367 E (y) 6162U

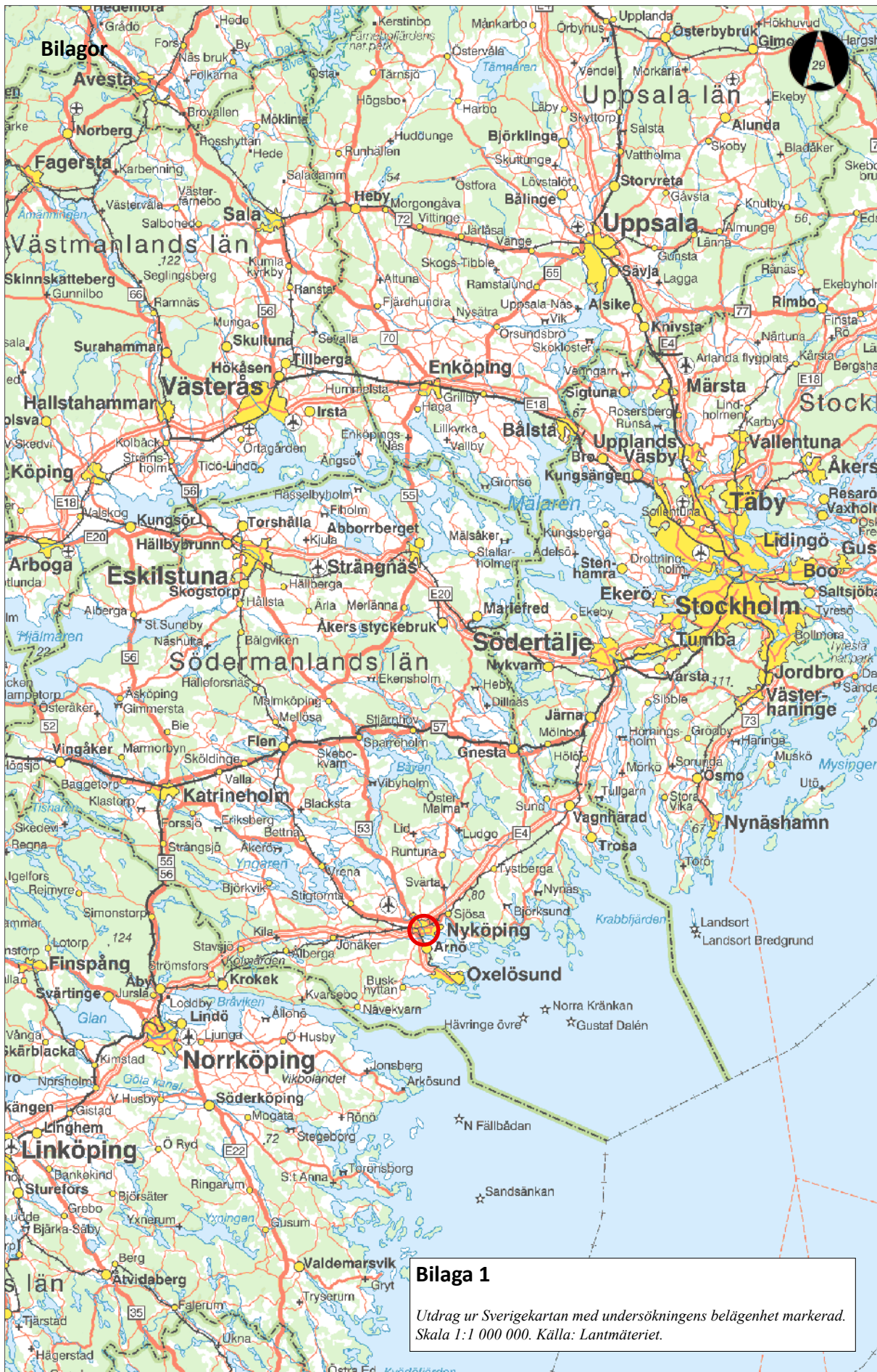
Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

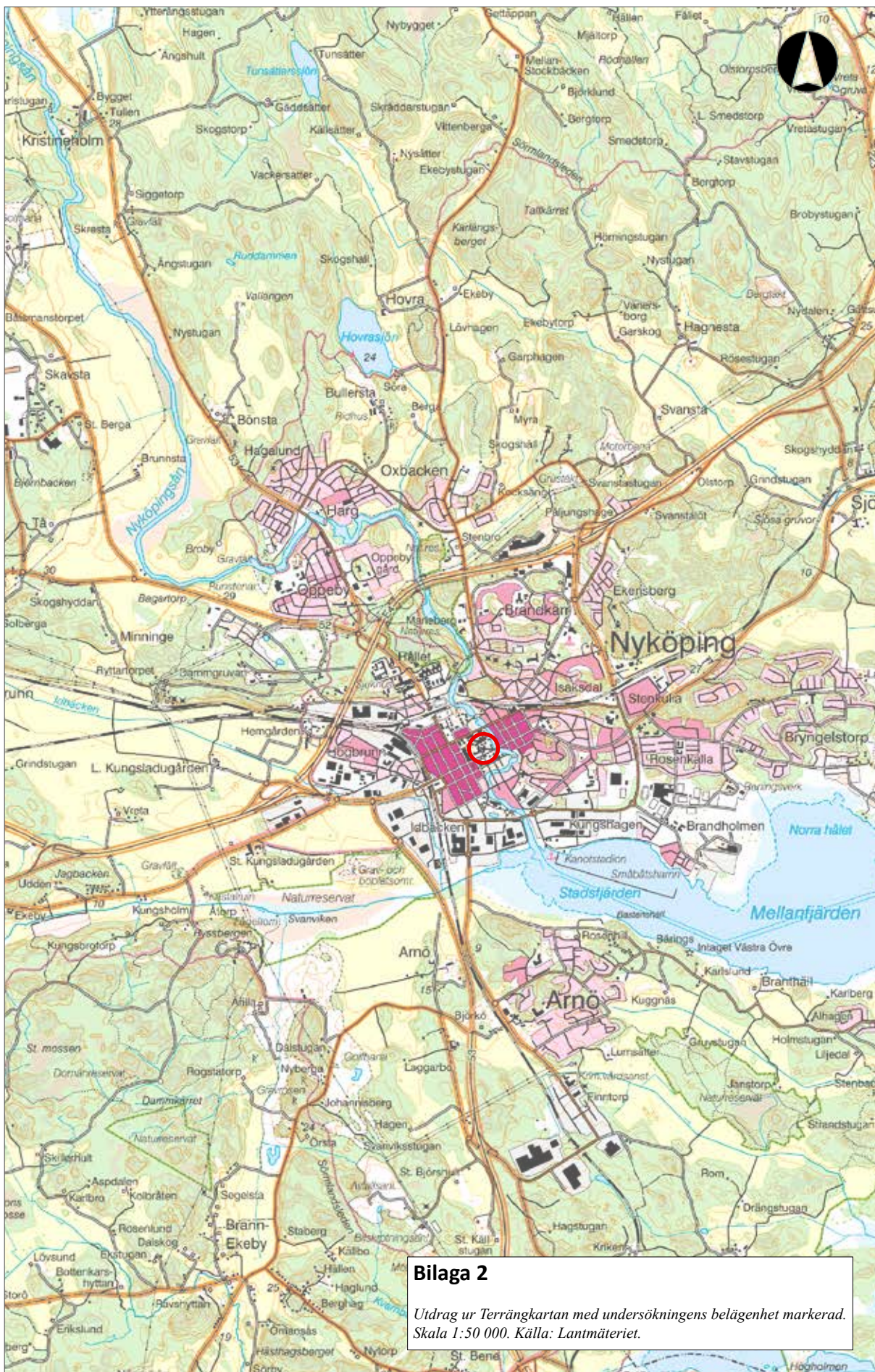
Höjdsystem: RH 2000

Undersökt yta: 200 m²

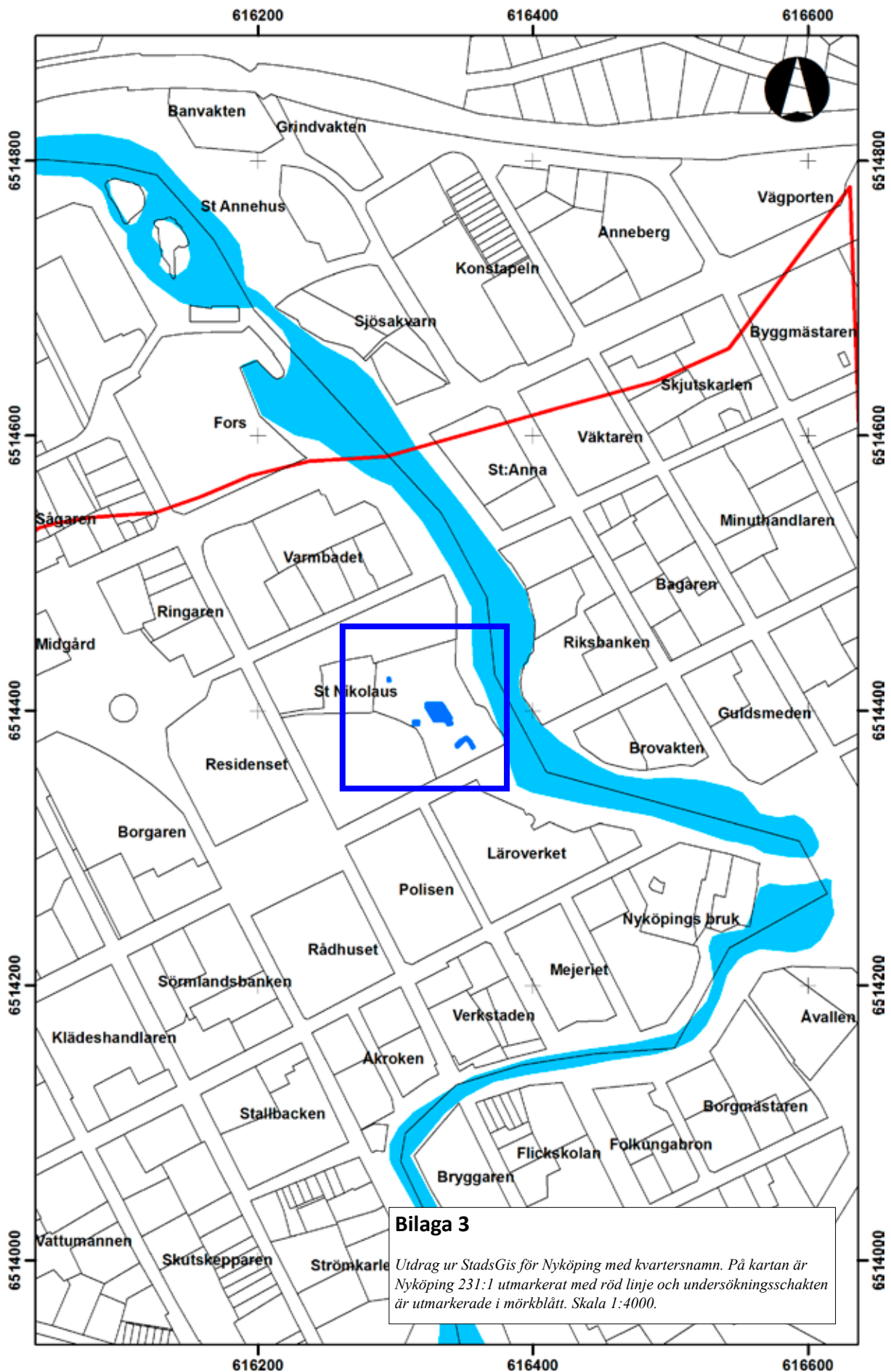
Inget analogt dokumentationsmaterial utöver rapporten föreligger. Digital dokumentation förvaras hos Sörmlands Arkeologi AB i väntan på meddelande från ATA angående rutiner för leverans av digitalt material.

Fynd med nr 1-10 förvaras vid Sörmlands Arkeologi AB i väntan på fyndfördelning.

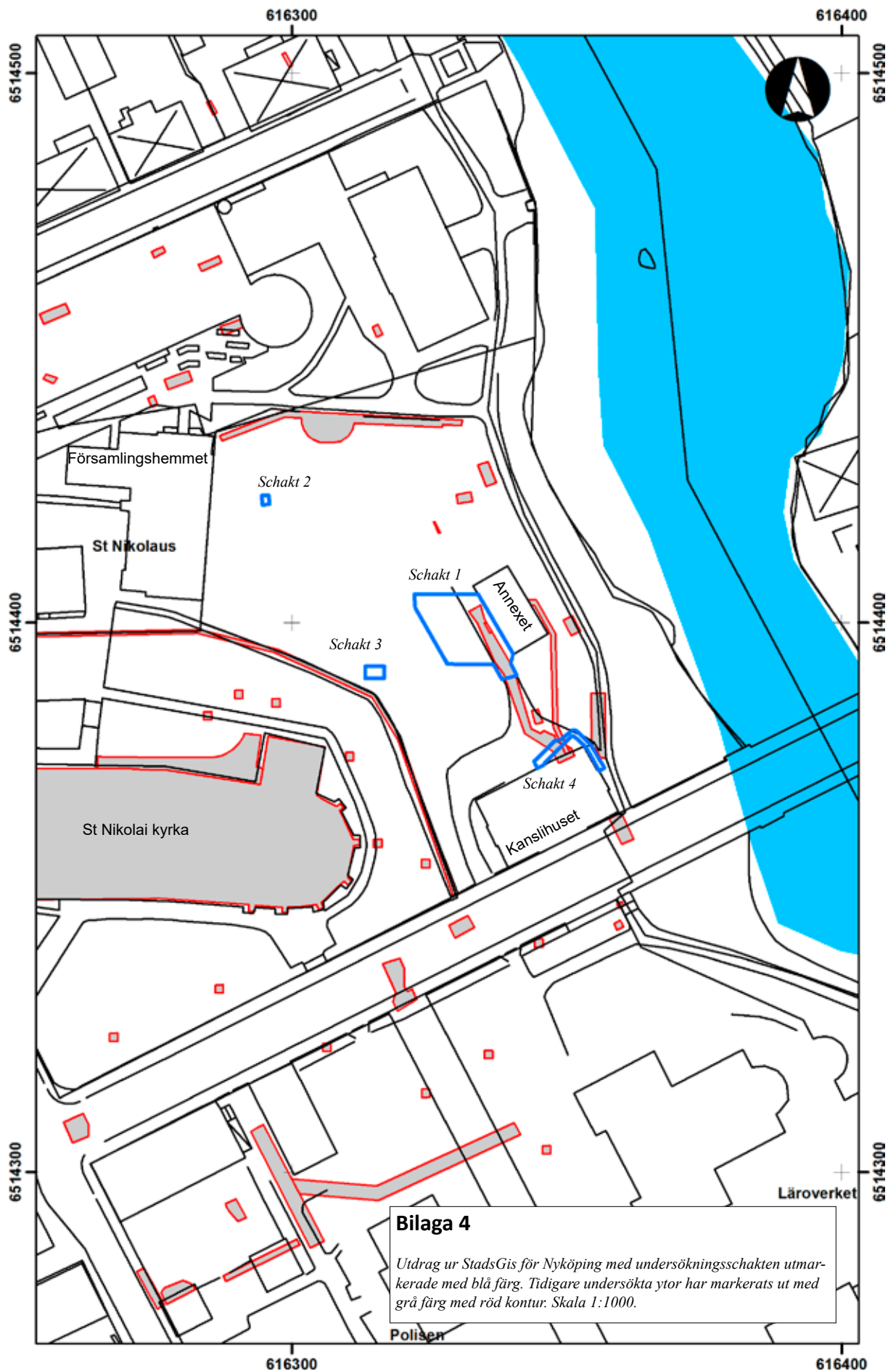

Bilaga 2
 Utdrag ur Terrängkartan med undersökningens belägenhet markerad.
 Skala 1:50 000. Källa: Lantmäteriet.

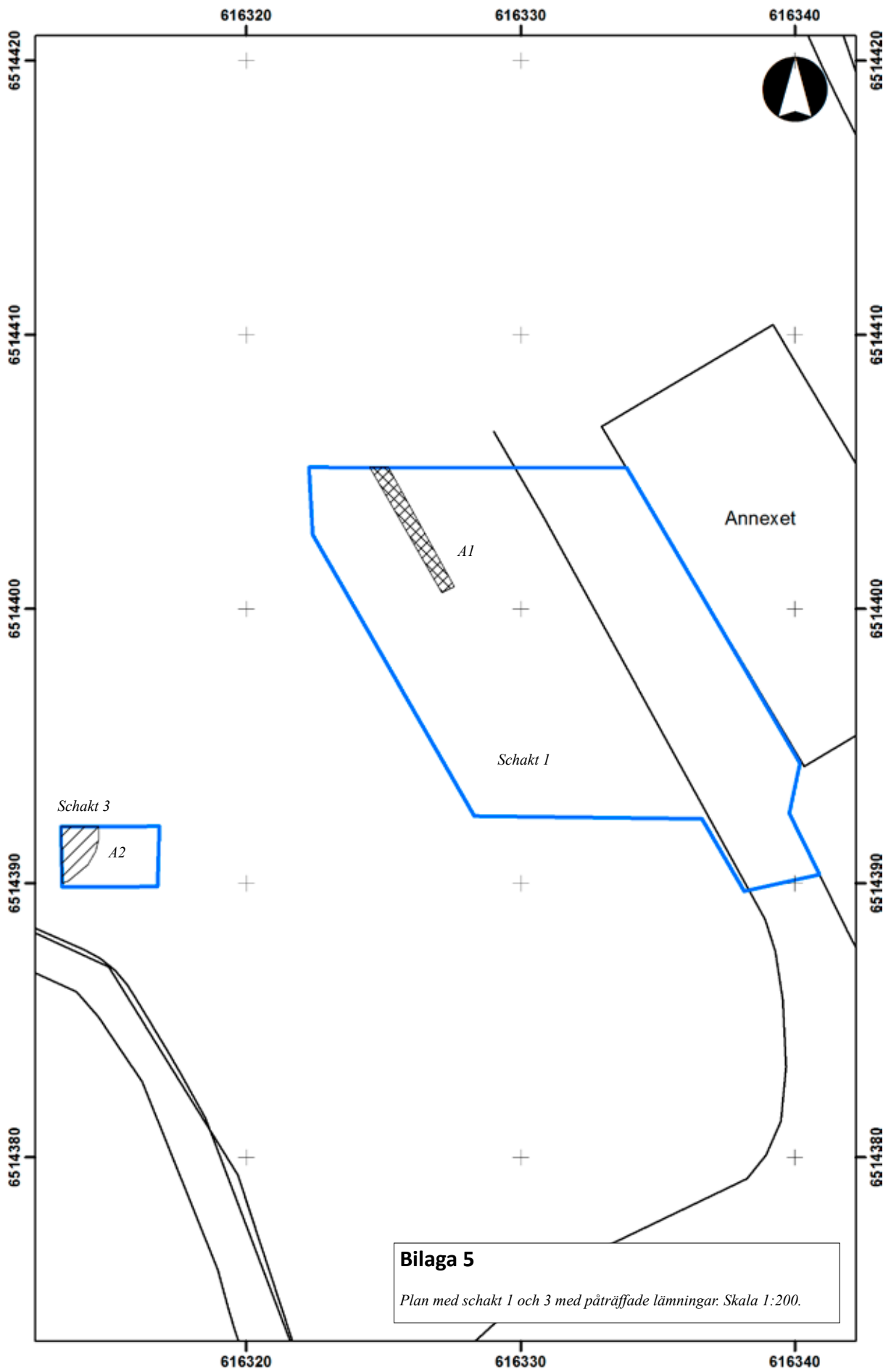

Bilaga 3
 Utdrag ur StadsGis för Nyköping med kvartersnamn. På kartan är Nyköping 231:1 utmarkerat med röd linje och undersökningschakten är utmarkerade i mörkblått. Skala 1:4000.

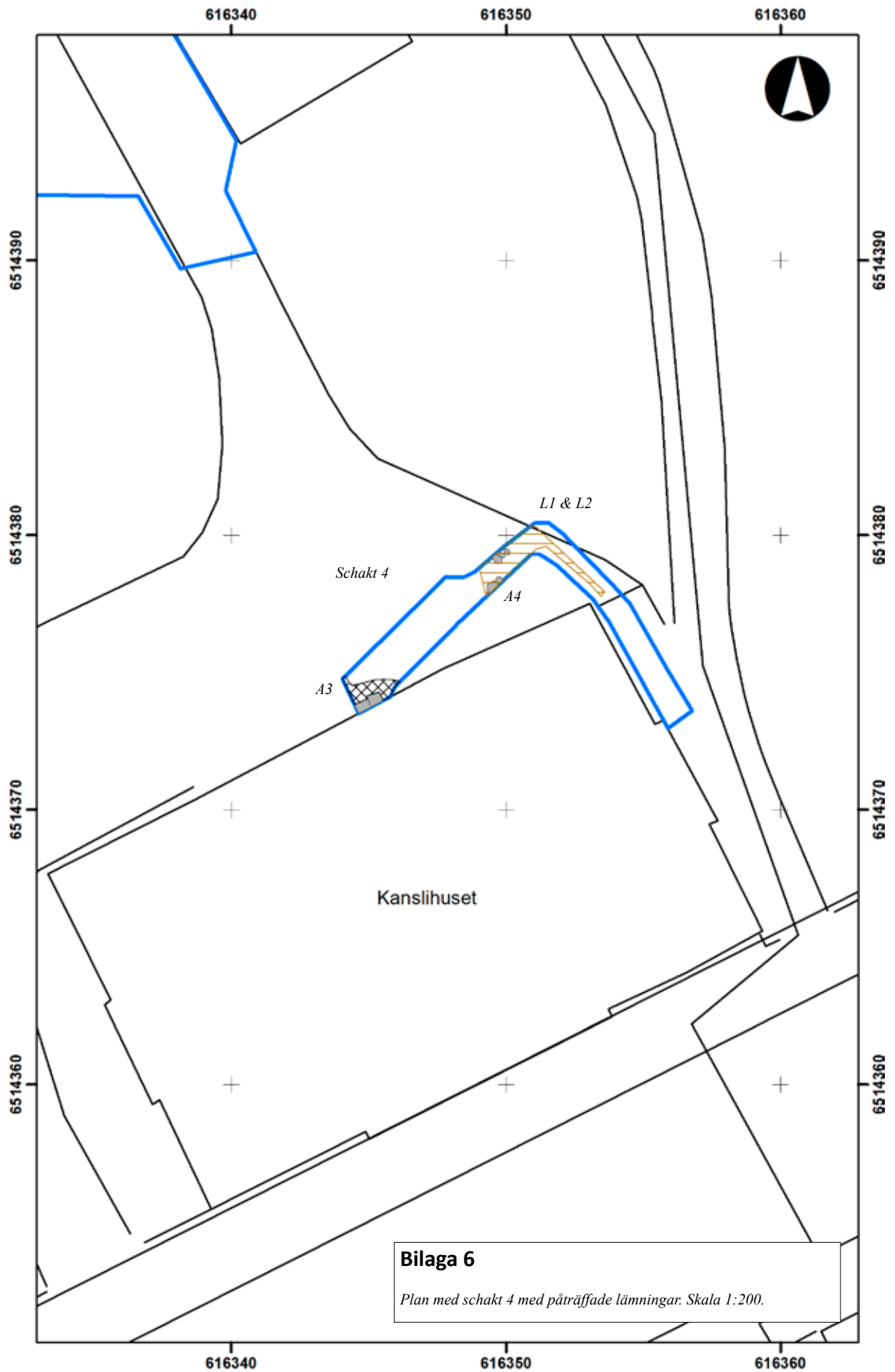

Bilaga 4

Utdrag ur StadsGis för Nyköping med undersökningsschakten utmarkerade med blå färg. Tidigare undersökta ytor har markerats ut med grå färg med röd kontur. Skala 1:1000.

Bilaga 5
 Plan med schakt 1 och 3 med påträffade lämningar. Skala 1:200.

Bilaga 6
Plan med schakt 4 med påträffade lämningar. Skala 1:200.

7. Schakttabell

Schakt nr	Storlek (m)	Djup (m)	Beskrivning	Kontext och fynd	X (mitt)	Y (mitt)	Z-topp	Z-botten
1	1,2 x 1,9	0,2	0,1 m tj lager av förna, därunder ett grått lager av grus	A1	6514398,00	616331,00	11,03	10,83
2	1,2 x 1,7	0,7	0,1 m tj lager av förna, 0,4 m med brun humöts silt. Undergrunden bestod av ljusbeige silt		6514422,00	616295,00	11,68	10,98
3	2,2 x 3,5	0,85	0,1 m tj lager av förna och grus. 0,7 m tj lager av gråbrun humöts silt med inslag av tegelkross. Undergrunden bestod av ljusbeige silt.	A2	6514390,00	616315,00	11,42	10,55
4	1,5 x 1,7	1	0,1 m tj lager med grus. 0,5 - 0,7 m tj lager med påförd massor av sandigt grus som vilade på påförd gul sand och ett 0,3 - 0,4 m tj gråsvart lager av silt med inslag av ljusgrå klumpar av lera samt tegelkross. Därunder finns ställvisa förekomster av kulturlager ned till ett djup om cirka 0,6 m.	A3-A4, F1-10 L1 & L25	6514379,00	616351,00	11,48	9,78

8. Kontexttabell

Kontext	Typ	Storlek (m)	Djup (m)	Tj (m)	Beskrivning	Anmärkning	Datering	X (mitt)	Y (mitt)	Z-topp	Z-botten
A1	Trädgårdsgång	0,6 x 5		0,1	Vällagd gång av kalkstensbitar	Delar av gravstenar från 1600-1700-tal	Senare tid	6514402,95	616326,07	10,93	10,83
A2	Grop	1,3 x 2	0,8		Ljusbrun humöts silt med enstaka fragment av tegelkross, fragmentariska djurben av nöt, små bitar av brända ben, enstaka spikar samt ställvisa förekomster av stenflisor.	Sopgrop	Nyare tid	6514391,84	616313,84	10,55	9,87
A3	Kullersten	0,5 x 1,0		0,15	Rundade stenar, ca 0,10-0,15 m stora	Gårdsplan	Äldre än år 1887	6514374,38	616345,11	11,06	10,91
A4	Syll	0,5 x 0,5		0,4	Rundade och kantiga stenar, 0,25 - 0,35 m stora, lagda i två skikt		1600-tal?	6514378,74	616349,69	10,59	10,19
L1	Lager				Mörkgrå silt med ljusgrå klumpar av lera		Före 1800-tal	6514379,79	616351,28	10,60	10,16
L2	Lager				Gråsvart silt med kolfragment	Ej undersökt	Före 1600-tal	6514379,79	616351,28	10,16	ca 9,5

9. Fyndregister

Fynd nr	Kontext	Schakt	Sakord	Typ	Benämning	Material	Antal	Beskrivning	Datering
1	Lager 1	4	Kanna	Stengods	CII	Keramik	1	Svart utsida, grå kärna. Sekundärbränd. Fäste till hank.	1300-1400-tal
2	Lager 1	4	Kanna	Stengods	CII	Keramik	1	Svart utsida, grå kärna. Fäste till hank. Tumavtryck, Drejåra	1300-1400-tal
3	Lager 1	4	Kanna	Stengods	CII	Keramik	1	Svart utsida, grå kärna. Sekundärbränd. Drejåror.	1300-1400-tal
4	Lager 1	4	Kärl	Stengods	Westerwald	Keramik	1	Hank. Ljusgrå glasyr, med inslag av blå färg	1500-1600-tal
5	Lager 1	4	Fat	Majolika/fajans	Import, Holland,	Keramik	2	Mynning. Vit med blåa streck och band på utsidan. Insidan utan färg	1600-1650-tal
6	Lager 1	4	Kärl	Yngre rödgods	BII:4	Keramik	1	Mynning. Gul porig glasyr på in- och utsida.	1500-1600-tal
7	Lager 1	4	Fat	Yngre rödgods	BII:4	Keramik	1	Fragmentariska fläckar av piplera	1700-tal
8	Lager 1	4	Kärl	Yngre rödgods	BII:4	Keramik	1	Fot. Ofärgad glasyr på insida.	1700-tal
9	Lager 1	4	Pipa	Kritpipsskaft, del av huvud		Kritpipslera	6	Rökkanalen 2-3 mm tjocka	1600-1700-tal
10	Lager 1	4	Tegel	Takpanna		Tegel	1	Stämpel. H inom ett hjärta	1700-tal

Bilaga 10. Fotodokumentation

*Figur 1. Schakt 1 med den påträffade stenläggningen (A1). Bilden är tagen från norr.
Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.*

Figur 2. Översikt av de trasiga gravstenarna som ingick i A1. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB

Figur 3. Inför schaktning av trädplanteringsgrop, schakt 2. Bilden är tagen från nordöst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 4. Sten 1 bestod av två fragment med passning. Texten kan utifrån typsnitt dateras till 1800-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 5. Sten 2 med en del av en vinge. Motivet förekommer på flera gravstenar i Nikolaikyrkans golv och kan dateras till 1600 - 1700-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 6. Sten 3 med en fragmentarisk ros. Motivet förekommer på flera gravstenar i Nikolaikyrkans golv och kan dateras till 1600-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 7. Sten 4 med fragmentarisk text. Förmodligen 1700-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 8. Sten 5 med ramverk samt fragmentarisk text. Troligen 1600-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 9. Sten 6 med ramverk samt fragmentarisk text. Troligen 1600-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 10. Schakt 3 med A2 som framkom i schaktets botten närmast i bild. Bilden är tagen från väster. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 11. A2 efter undersökning. Notera den branta sidan av gropen. Bilden är tagen från väst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB

Figur 12. Schakt 4 med kullerstenläggningen A3 närmst i bild. Bilden är tagen från sydväst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 13. I den centrala delen av schakt 4 framkom rester efter grundstenar till en byggnad (A4) till höger i bild. I botten av schaktet framkom ett intakt kulturlager som inte undersöktes (L5). Bilden är tagen från norr. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 14. I schakt 4 framkom rikligt med VA- och elledningar. Bilden är tagen från nordväst. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB.

Figur 15. Fynd påträffade i schakt 4. F1-F3: högmedeltida stengods. F4: Stengods av Westerswaldtyp, 1500-1600-tal. F5: Majolika från första halvan av 1600-talet. F6-F8 Yngre rödgods från 1600- och 1700-tal. F9: Kritpipsfragment från 1600-1700-tal. F10: Importerat tegel från Lübeck i Tyskland, tidigt 1700-tal. Foto: Patrik Gustafsson Gillbrand 2016, Sörmlands Arkeologi AB

